

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

Том II

ЖИВОТ И СТВАРАЛАШТВО

ЖЕНА ЧЛАНОВА

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА,
СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ
И СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

P R E S I D E N C Y

LIFE AND WORK OF
**FEMALE
FELLOWS**

OF THE SERBIAN LEARNED SOCIETY,
SERBIAN ROYAL ACADEMY
AND THE SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

VOLUME II

Editor-in-chief
Academician Zoran Knežević

Editor
Academician Nada Milošević-Đorđević

Belgrade 2022

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

ПРЕДСЕДНИШТВО

ЖИВОТ И СТВАРАЛАШТВО
ЖЕНА
ЧЛАНОВА

СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА,
СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ
И СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ТОМ II

Главни уредник
академик Зоран Кнежевић

Уредник
академик Нада Милошевић-Ђорђевић

Београд 2022

ЖИВОТ И СТВАРАЛАШТВО ЖЕНА ЧЛАНОВА
СРПСКОГ УЧЕНОГ ДРУШТВА, СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ
И СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

Том II

Српска академија наука и уметности
Кнеза Михаила 35, Београд

За издавача
академик Владимир С. Костић

Главни уредник
академик Зоран Кнежевић

Уредник
академик Нада Милошевић-Ђорђевић

Дизајн корица, прелом и графичко уређење
Никола Стевановић

Лектура и коректура
Ана Барбатесковић

Превод на енглески језик
Татјана Ружин Ивановић

Стручни сарадници
Бранка Поповић
Драгана Крстић-Лукић
Кристина Игњатовић-Јововић
Лидија Лутовац
Марина Нинић
Милена Ивановић
Мирослав Јовановић
Светлана Симоновић-Мандић
Снежана Крстић-Букарица

ISBN 978-86-7025-879-2 (целина)
ISBN 978-86-7025-917-1 (том 2)

Тираж 800 примерака

Штампа
Планета принт, Београд

Штампање ове публикације потпомогнуто је средствима СКП „Привредник” из Београда.

© Српска академија наука и уметности 2022

АКАДЕМИЈСКИ САВЕТ

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА
академик Владимир С. Костић

ЧЛАНОВИ

академик Десанка Ковачевић-Којић
академик Јованка Калић
академик Мирјана Живојиновић
академик Јасмина Грковић-Мејџор
академик Милица Стевановић
академик Душица Лечић Тошевски
академик Милена Стевановић
академик Радмила Петановић
академик Злата Бојовић
дописни члан Тања Ђирковић Величковић
дописни члан Татјана Симић
дописни члан Мира Радојевић
дописни члан Јелена Јовановић

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР ЕДИЦИЈЕ

ПРЕДСЕДНИК УРЕЂИВАЧКОГ ОДБОРА
академик Душица Лечић Тошевски

ЧЛАНОВИ

академик Злата Бојовић
академик Радмила Петановић
дописни члан Мира Радојевић

САДРЖАЈ

- | 9 | УВОДНА РЕЧ
Академик Зоран Кнежевић
- | 11 | FOREWORD
Academician Zoran Knežević
- | 13 | УМЕСТО ПРЕДГОВОРА
Академик Душица Лечић Тошевски
- | 17 | IN LIEU OF A PREFACE
Academician Dušica Lečić Toševski
- | 21 | МИЛКА ИВИЋ (1923–2011)
Предраг Пипер
- | 62 | MILKA IVIĆ (1923–2011)
Predrag Piper
- | 67 | ИРЕНА ГРИЦКАТ-РАДУЛОВИЋ (1922–2009)
Даринка Гортан-Премк, Рајна Драгићевић,
Александар Милановић
- | 119 | IRENA GRICKAT-RADULOVIĆ (1922–2009)
Darinka Gortan-Premk, Rajna Dragičević,
Aleksandar Milanović
- | 121 | МИЛЕВА МИЦА ТОДОРОВИЋ (1897–1981)
Сарита Вујковић
- | 156 | MILEVA MICA TODOROVIĆ (1897–1981)
Sarita Vujković
- | 159 | ПАУЛА ПУТАНОВ (1925–2014)
Ерне Киш, Горан Бошковић
- | 216 | PAULA PUTANOV (1925–2014)
Erne Kiš, Goran Bošković
- | 219 | МИЛЕВА ПРВАНОВИЋ (1929–2016)
Неда Бокан
- | 246 | MILEVA PRVANOVIĆ (1929–2016)
Neda Bokan
- | 249 | ОЛГА ХАЦИЋ (1946–2019)
Владимир Ракочевић, Слободан Марковић
- | 286 | OLGA HADŽIĆ (1946–2019)
Vladimir Rakočević, Slobodan Marković
- | 289 | ВЕСЕЛИНКА ШУШИЋ (1934–2018)
Душица Лечић Тошевски
- | 311 | VESELINKA ŠUŠIĆ (1934–2018)
Dušica Lečić Toševski
- | 313 | ГОРДАНА БАБИЋ (1932–1993)
Миодраг Марковић
- | 358 | GORDANA BABIĆ (1932–1993)
Miodrag Marković
- | 361 | ДЕСАНКА КОВАЧЕВИЋ-КОЈИЋ (1925)
Момчило Спремић
- | 392 | DESANKA KOVAČEVIĆ-KOJIĆ (1925)
Momčilo Spremić
- | 395 | ЈОВАНКА КАЛИЋ (1933)
Ђорђе Бубало
- | 433 | JOVANKA KALIĆ (1933)
Đorđe Bubalo
- | 437 | СТОЈАНКА АЛЕКСИЋ (1934)
Славица Сарајлија
- | 476 | STOJANKA ALEKSIĆ (1934)
Slavica Sarajlija

УВОДНА РЕЧ

Српска академија наука и уметности започела је 2021. године издавање едиције посвећене животу, научном раду и уметничком стваралаштву жена чланова Академије и њених историјских претходница. Захваљујући посвећености, истрајности и визионарском духу уреднице едиције, академике Наде Милошевић-Ђорђевић, *spiritus movens*-а читавог подухвата, прикупљене су и прегледане биографије свих до тада изабраних жена које су се научно оствариле у окриљу Српског ученог друштва, Српске краљевске академије и Српске академије наука и уметности, њих четрдесет и седам. Објављена је прва књига, у луксузном издању, са једанаест биографија и преко две стотине илустративних прилога, репродукција, факсимила, личних и породичних фотографија. Нажалост, академик Нада Милошевић-Ђорђевић није доживела да књигу – одштампану и повезану – са задовољством и поносом прелиста. Стога њој, као израз признања и искрене захвалности, посвећујемо ово издање.

Други том, пред вама, садржи такође једанаест биографија, хронолошки поређаних према години избора у чланство Академије, и то: Милке Ивић, Ирене Грицкат-Радуловић, Милеве Мице Тодоровић, Пауле Путанов, Милеве Првановић, Олге Хацић, Веселинке Шушић, Гордане Бабић, Десанке Ковачевић-Којић, Јованке Калић и Стојанке Алексић. Биографије ових изузетних жена написали су еминентни аутори – академици, професори универзитета и научни сарадници. У стилском погледу, чврста и каткад строга биографска форма прожета је личним и мемоарским приступом, а једна (ауто)биографија је дата у форми интервјуа. Богато графичко решење прати у свему претходни том и представља спој традиционалног и модерног израза.

Без намере да ову уводну реч обојимо политичком коректношћу по питању родне (не)равноправности, ипак можемо да констатујемо да је ова едиција драгоцене и неопходна да би се сачувала од заборављања и широј читалачкој публици представила научна, истраживачка, уметничка, лична и друштвено-историјска судбина ових изузетних жена, које су лучу свога знања и мудрости високо уздигле упркос бројним предрасудама – тада и сада! Подсетимо се речи Ирене Грицкат-Радуловић, која је у својој „интроспективној аутобиографији” формулисала животни кредо као упозорење једног Енглеза:

„најопасније од свега јесте прескакати провалију у два скока. Не знам да ли сам тако нешто покушала, чини ми се да јесам. Неко ће казати – није требало. А ја бих, супротно општеприхваћеним животним прописима, волела да правим и по више скокова преко провалије, па макар сви они испадали недоскоци.”

Управо ти и такви „недоскоци”, несагорива љубав према науци и уметности, страст за новим сазнањима у лингвистици, математици, физиологији, медицини, историји и уметности, изнедрили су дела о којима треба и мора да се прича.

Академик Зоран Кнежевић

FOREWORD

In 2021, the Serbian Academy of Sciences and Arts launched an edition dedicated to the life, scholarly work and artistic creation of the female fellows of the Academy and its historical antecedents. Owing to the commitment, perseverance and visionary spirit of the edition's editor, Academician Nada Milošević-Đorđević, the *spiritus movens* of the entire endeavour, the biographies of all elected female fellows, forty-seven in number, who had pursued a scholarly career within the Serbian Learned Society, Serbian Royal Academy and Serbian Academy of Sciences and Arts, have been collected and reviewed. The first volume was released in deluxe edition, containing eleven biographies and over two hundred illustrative materials, reproductions, facsimiles, personal and family photographs. Unfortunately, Academician Nada Milošević-Đorđević did not live to see the book – printed and bound – and browse through it with pleasure and pride. Therefore, as a token of acknowledgement and genuine gratitude, we dedicate this volume to her.

The second volume, which is before you, also contains eleven biographies, in a chronological order according to the year of election to membership in the Academy, of the following members: Milka Ivić, Irena Grickat-Radulović, Mileva Mica Todorović, Paula Putanov, Mileva Prvanović, Olga Hadžić, Veselinka Šušić, Gordana Babić, Desanka Kovačević-Kojić, Jovanka Kalić and Stojanka Aleksić. The biographies of these remarkable women were written by eminent authors – academicians, university professors and research associates. The biographical format, which is, stylistically speaking, rigid and at times rigorous, is here interwoven with personal and memoiristic approach, while one (auto)biography is cast in the form of an interview. Lavish graphic design is in all respects on a par with the previous volume and represents a blend of traditional and modern expression.

Without intending to render this foreword politically correct regarding the issue of gender (in)equality, we can yet affirm that this edition is invaluable and indispensable for saving from oblivion and presenting to the broader readership the scholarly, research, artistic, personal and sociohistorical life path of these illustrious women, who carried the torch of their knowledge and wisdom high, in spite of the prejudices that abounded – then as much as now! Let us be reminded of the words of Irena Grickat-Radulović, who in her 'introspective autobiography' formulated her life credo as an Englishman's caveat:

“there is nothing more dangerous than to try to cross a chasm in two small jumps. I do not know if I have ever done something of the sort, it seems to me that I have. Some will say – you shouldn't have. And I would prefer, contrary to the generally accepted rules of life, to leap across the chasm in even more jumps, even if they all fall short of the mark.”

It is those very 'jumps across the chasm', undying love for science and art, as well as passion for acquiring new knowledge in linguistics, mathematics, physiology, medicine, history and art, that brought forth the works that should and must be discussed.

Academician Zoran Knežević

УМЕСТО ПРЕДГОВОРА

Указана ми је ретка част као председнику Уређивачког одбора друге књиге о женама академицима да напишем претходну реч уместо академика Наде Милошевић Ђорђевић, уредника све четири планиране књиге из ове едиције, на којима је радила дуго, посвећено, надахнуто и са великим жаром. Надам се да ће она, са места на које ћемо се сви преселити, бити задовољна својим делом које се остварује. Моја часна дужност није била значајна, али је радост читања припремљених текстова била велика.

У доба политичке коректности и заступања родне равноправности, после неколико последњих избора за чланове САНУ чули су се гласови о дискриминацији жена у патријархалној средини наше земље. Чини ми се да је важно сагледати каква је ситуација у свету. У првом свеобухватном глобалном истраживању обављеном 2016. године показано је да су у 69 националних академија наука само 12% чланова жене, и то 6% математичара и 5% инжењера.¹ Генијална Марија Склодовска Кири, добитница двеју Нобелових награда, није примљена у Француску академију. Маргерит Катрин Пере, француска физичарка која је открила елемент францијум, прва је жена примљена у Француску академију наука (*Académie des sciences*), што се догодило тек 1962. године, дуже од пола века од када Марији Кири, њеној менторки, није указана та част. Прва жена која је постала члан Француске академије (*Académie Française*) била је Маргерит Јурсенар, тек 1980. године (до сада их је у тој Академији било само девет).²

Сликарка Катарина Ивановић прва је жена која је постала почасни члан Српског ученог друштва 1876. године. Исидора Секулић, за коју се с разлогом каже да је најумнија Српкиња, изабрана је за дописног члана Српске краљевске академије 1939. године, а за редовног члана 1950. године и тако постала прва жена академик у Србији. Она није изабрана зато што је била жена, већ због значаја и величине њеног дела. „Не делим чланство по полу већ по научном доприносу”, рекла је академик Јованка Калић, а још пре ње академик Милева Првановић у једном интервјуу истакла је: „Не знам да ли је специфичност моје области, али математичари се међусобно уважавају и одмеравају постигнуте резултате независно од пола. Мени је увек важна идеја коју неки колега презентује у свом раду, па се још није догодило да размишљам да ли је то написала жена или мушкарац.”

У едицији о женама академицима приказане су биографије чланова Академије хронолошким редом, по датуму њиховог пријема у чланство. У првој књизи то су већином уметнице и две Шекспирове сестре – велике Исидора и Десанка. У другој књизи преовлађују научнице.

1 MacGregor K. University World Press, March 2016.

2 Sickel, Keith Van. “Female Immortals - 9 French Intellectuals: Liberté, Égalité, Fraternité.” My French Life, 2018. Available at: <https://www.myfrenchlife.org/2018/08/23/female-immortals-academie-francaise/>

У својој претходној речи кратко ћу навести имена и заслуге жена академика чији се портрети налазе пред читаоцима.

Милка Ивић припада кругу најоригиналнијих српских лингвиста у области науке о српском језику, славистике и опште лингвистике. Језик је за њу и њеног супруга, академика Павла Ивића, био смисао живота. Њих двоје, надахњујући једно друго, живели су скоро аскетски окружени библиотеком од око 15.000 књига. Академик Милка Ивић сматрала је да језик заузима централно место и у народном животу: „Појединац се тиме што уме говорити, дакле – својим језиком, не само доказује да је човек (а не животиња), него својим језиком истовремено обелодањује каквог је, као човек, кова – уме ли добро мислити, има ли танану душу пуну осећајности или нема...” Гете је рекао: „Да би човек ценио другог и сам мора бити неко.” О свом учитељу текст је написао непрежаљени академик Предраг Пипер, који нас је рано напустио и сâм био оно што је рекао о свом научном родитељу: „Зрачила је добротом и мудрошћу, а њен лик светлеће увек у онима који су имали част да с њом сарађују и које је даровала својим пријатељством.”

Ирена Грицкат Радуловић је утемељивач модерне српске дескриптивне лексикографије и знаменити историчар српског језика. Била је и песник, преводилац, есејиста, а у свом аутобиографском *Лебдивом ходу* показала је најређи књижевни дар.

Паула Путанов била је инжењер технологије, посвећена електрохемији и катализи и заступник неопходности примене стеченог знања. Била је друштвени радник, педагог, енергична особа меког срца. Имала сам част да упознам академика Паулу Путанов и осетим нежну душу коју је изразила као песникиња. Њена песничка порука била је да се сачува срце у свету снажних, сурових и грамзивих људи, указујући на последње ствари које се пред свима налазе.

Милева Мица Тодоровић, члан САНУ ван радног састава, прва је босанскохерцеговачка сликарка којој је у току живота приређена велика ретроспективна изложба. О „првој дами босанскохерцеговачког сликарства која је цео живот посветила свом позиву, одричући се свега осталог што је подразумевао уобичајени грађански живот, аутентичној сликарки ретке рукописне разноврсности” писао је избирљиви академик Недељко Гвозденовић када ју је предложио за члана САНУ.

Милева Првановић, математичарка, била је уважена у области којом се предано бавила, највећим делом у области диференцијалне геометрије. Цењена од колега и сарадника, била је пример истинског научника.

Олга Хаџић, жена изузетне биографије, математичарка, бавила се и бихејвиоралном економијом, истраживањима у области геонаука и организационе психологије. Била је и музичарка – у неким свечаним приликама наступала је на концертима изводећи Шопена и Рахмањинова.

Гордана Бабић, историчар уметности светског угледа, изборила се за посебно место у историји проучавања византијске и старе српске уметности. Наглашавају се њено раскошно знање, широка култура, трезвеност, одмереност и отмено држање.

Десанка Ковачевић Којић бави се историјом трговине и градова, урбанизацијом, српским рударством, привредним и културним односима српских земаља. Дала је велики допринос разумевању настанка и развоја средњовековних градова у Србији и Босни позног средњег века. Иако је као избеглица из Сарајева 1992. године била одвојена од својих архивских исписа, трајно изгубљених а сабираних

дуги низ година, показала је духовну снагу и отпорност настављајући плодно да ради и поред тешких трауматских искустава.

Стојанка Алексић, члан САНУ ван радног састава, лекар је, микробиолог, доктор наука Хамбуршког универзитета и једно од највећих имена у микробиолошкој науци. Посебно обележје ове изузетне жене чини њена непрекинута везаност за отаџбину – од слања стручне литературе, прихватања наших лекара на специјализацију, до јавног иступања против НАТО агресије, у току које је допремала храну, лекове и опрему за болнице и лабораторије у нашој земљи.

Јованка Калић посматрала је српску историју на ширем плану европске историје, посебно историју Срба после Немањића и Рашку област. Аутор текста о академику Јованки Калић надахнуто пише о свом учитељу, отменом и цењеном професору историје средњег века. Он наглашава њено племенито држање, научну храброст, високи стил писане и говорне речи и верност богатој заоставштини личних и колективних предака. Ова изузетна жена је и врстан преводилац са немачког и француског.

За крај овог осврта оставила сам академика Веселинку Шушић, ону коју сам волела и присно познавала од мојих најранијих асистентских дана у Институту за физиологију Медицинског факултета у којем је у сваком погледу доминирала. Нисам ни слутила да ћу бити у прилици да у њену славу исписујем ове редове. Цењени научник, учитељ и предавач, целу каријеру посветила је изучавању спавања и централног нервног система. Дуготрајне студије којима се бавила јединствене су у свету и чине основу за даље проучавање феномена спавања. Закључци њених истраживања увек су били засновани на доказима и сагледани критичким оком објективног посматрача. Била је прва жена лекар-академик и годинама је као једина жена украшавала Одељење медицинских наука САНУ.

Животописе жена академика, Евиних кћери, читала сам са осећањем високог поштовања према њиховом делу и надом да ће то дело бити надахнуће и путоказ онима који долазе.

Академик Душица Лечић Тошевски

IN LIEU OF A PREFACE

As the president of the Editorial Board of the second volume of the edition on female fellows of the Serbian Academy of Sciences and Arts, I have been accorded a rare honour of writing a preface on behalf of Academician Nada Milošević Đorđević, the editor of all four planned volumes of this edition, in which she invested prolonged, dedicated, inspired and notably enthusiastic work. I hope she will, from a place towards which we are all headed, be satisfied with her work that has now materialized. My honourable duty was not of great significance, but the pleasure I derived from reading this collection of papers was considerable.

In the era of political correctness and advocating for gender equality, over the last several rounds of elections of membership to the SASA, there have been some voices pointing to the discrimination of women in our country's patriarchal culture. It seems important to view this matter from a global perspective. The first comprehensive, global investigation conducted in 2016 demonstrated that in 69 national academies of sciences female fellows comprise only 12 percent, of whom notably 6 percent are mathematicians and 5 percent engineers.¹ Marie Skłodowska Curie, a woman of genius and recipient of two Nobel Prizes, was never elected to the French Academy. Marguerite Catherine Perey, the French physicist who discovered the element francium, was the first woman admitted to the French Academy of Sciences (Académie des sciences), which took place as late as in 1962, over half a century after that honour had failed to be conferred upon Marie Curie, her mentor. The first woman who was elected to the French Academy (Académie Française), not sooner than in 1980, was Marguerite Yourcenar (there being only nine female fellows of the said Academy to date).²

The painter Katarina Ivanović was the first woman to become an honorary fellow of the Serbian Learned Society in 1876. Isidora Sekulić, who is rightly considered to be Serbia's greatest woman intellectual, was elected a corresponding member of the Serbian Royal Academy in 1939, and a full member in 1950, thus becoming the first woman academician in Serbia. She was elected not because she was a woman, but owing to the importance and scope of her work. "I do not differentiate members according to gender, but according to their scientific contribution", Academician Jovanka Kalić once said, and even before her Academician Mileva Prvanović had pointed out in an interview: "I do not know if this is specific to my area of expertise, but mathematicians respect each other and assess the research findings irrespective of gender. I have always held that the idea presented in a paper is of utmost importance, and thus I have never found myself wondering if the paper was written by a man or woman."

1 MacGregor K. University World Press, March 2016.

2 Sickler, Keith Van. "Female Immortals – 9 French Intellectuals: Liberté, Égalité, Fraternité." *My French Life*, 2018. Available at: <https://www.myfrenchlife.org/2018/08/23/female-immortals-academie-francaise/>

The edition on the life and work of female fellows of the Serbian Academy of Sciences and Arts presents the biographies of members of the Academy in a chronological order, according to the date of their election to membership. The first volume mainly includes artists, as well as two Shakespeare's sisters – the great Isidora (Sekulić) and Desanka (Maksimović). In the second volume, however, women scholars predominate.

In this preface I am going to mention briefly the names and deeds of the female fellows whose portraits are presented to the readership in this volume.

Milka Ivić represents one of the most distinguished Serbian linguists in the areas of Serbian language studies, Slavic studies and general linguistics. For her and her husband, Academician Pavle Ivić, language was the quintessence of life. The two of them, always inspiring one another, led an all but ascetic life, surrounded by a library comprising around 15,000 books. Academician Milka Ivić thought that language also plays a major role in the life of a people: "Through their capacity to speak, namely – in their mother tongue, an individual proves not only that he or she is a human (and not an animal), but they also reveal at the same time, through their language, what they are like as a person – whether they can reason well, whether they have a sensitive soul full of emotion or not [...]" Goethe once said: "To treat others with respect, one needs to be worthy of respect oneself." The paper on his mentor was written by the lamented Academician Predrag Piper, who left us prematurely and who himself epitomized what he said about his scholarly parent: "She beamed with kindness and wisdom, and her character will remain etched in the hearts and minds of all the people that had the honour to collaborate with her and on whom she bestowed her friendship."

Irena Grickat Radulović is the founder of modern Serbian descriptive lexicography and a renowned historian of the Serbian language. She was also a poet, translator, essayist, and in her autobiography entitled *Treading Air* she exhibited an exquisite literary talent.

Paula Putanov was an engineer of technology, committed to electrochemistry and catalysis and an advocate for the necessity of applying one's knowledge. She was a social activist, pedagogue, an energetic but soft-hearted person. I had the honour of meeting Academician Paula Putanov and getting to know her gentle soul that she had sought to express in her poems. Her poetic message was that one should seek to save one's heart in the world of powerful, brutal and greedy people, pointing out the ultimate questions of human existence.

Mileva Mica Todorović, an external member of the SASA, was the first painter from Bosnia and Herzegovina to have a big retrospective exhibition held during her lifetime. She was referred to as "the first lady of the painting of Bosnia and Herzegovina, who devoted her entire life to this calling, thereby renouncing everything else that constituted a common civic life, an authentic painter with an uncommon variety of works" by highly selective Academician Nedeljko Gvozdenović on the occasion of nominating her for membership to the SASA.

Mileva Prvanović, a mathematician, was highly esteemed in the area of her research interest that she diligently pursued, predominantly in the field of differential geometry. Respected by her colleagues and collaborators, she was an example of a true scientist.

Olga Hadžić, a woman with an extraordinary biography, mathematician, who also dealt with behavioural economics, did research in geosciences and organizational psychology. Apart from that, she was also a musician – she performed in concerts on certain special occasions, playing Chopin and Rachmaninoff.

Gordana Babić, an art historian of world renown, earned a special place in the history of Byzantine and old Serbian art studies. She is praised for her vast knowledge, broad culture, reasonableness, elegance and poise.

Desanka Kovačević Kojić deals with the history of trade and towns, urbanization, Serbian mining, and economic and cultural relations of Serbian lands. She has made a great contribution towards understanding of the emergence and development of medieval towns in Serbia and Bosnia in the late Middle Ages. Even though as a refugee from Sarajevo in 1992 she lost access to her archival documents, which proved to be permanently lost after having been collected over many years, she showed her spiritual power and resilience by resuming her prolific work in spite of her difficult, traumatic experiences.

Stojanka Aleksić, an external member of the SASA, is a doctor, microbiologist, holder of the doctoral degree from the University of Hamburg and one of the most prominent figures in microbiology. A special trait of this remarkable woman is her unabated attachment to her home country, displayed in many ways – from giving away specialized reference works, admitting our doctors for specialty training, to giving public talks against NATO aggression, during which she also had food, medical supplies and hospital and laboratory equipment provided for our country.

Jovanka Kalić viewed Serbian history from a broader perspective of European history, with a special focus on the history of Serbs after the Nemanjić dynasty and the region of Raška. The author of the paper on Academician Jovanka Kalić wrote with inspiration about his professor, a sophisticated and esteemed lecturer in medieval history. He emphasized her noble bearing, intellectual prowess, elevated style of her written and spoken word, and loyalty to the rich legacy of her personal and collective ancestors. This illustrious woman is also a distinguished translator from German and French.

For the end of this overview I left Academician Veselinka Šušić, whom I loved and befriended from my earliest days of working as a junior researcher at the Institute of Physiology of the Faculty of Medicine, where she was matchless in all respects. I could not even imagine that I would have an opportunity to write these lines in her glory. An esteemed scientist, professor and lecturer, she devoted her entire career to the study of sleep and the central nervous system. Longstanding research studies that she conducted were unique in the world and provided the basis for further research into the phenomenon of sleep. Her research findings were always based on solid evidence and viewed through the critical lens of an objective observer. She was the first female fellow of the Academy that was a medical doctor, and the only woman to grace the Department of Medical Sciences of the SASA for years to come.

As I was reading these biographies of women academicians, Eve's daughters, I developed a great appreciation for their work, hoping that it will inspire and point the way forward for those who are yet to come.

Academician Dušica Lečić Toševski

Лунета Ивановна

МИЛЕВА ПРВАНОВИЋ

(1929–2016)

НЕДА БОКАН

„Да би се неке идеје прихватиле, потребно их је много пута понављати, а уз то имати стрпљења, упорности и вере да се оне могу остварити.”

Милева Првановић

Милева Првановић припада групи студената, заједно са Милицом Илић-Дајовић, Загорком Шнајдер, Весном Томашић и Драгомиром Лопандићем, који су следили идеје Милоша Радојчића, захваљујући коме се у нас развија геометрија (мада зачеци њеног развоја припадају Михаилу Петровићу, Петру Живковићу и др.), и дали значајан научни и стручни допринос у области геометрије на свим нивоима образовања у првим деценијама после Другог светског рата. Милева Првановић је највећи део радног века била ангажована у Новом Саду, прво на Филозофском, а затим на Природно-математичком факултету. На потоњем је радила од његовог оснивања и засновала наставу из више предмета у области геометрије и научноистраживачки рад, посебно у области диференцијалне геометрије. Значајан је и њен рад у САНУ и Математичком институту САНУ.

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Милева Првановић је рођена у месту Жлне код Књажевца 16. јуна 1929. године. Мајка јој је преминула годину дана после њеног рођења, па је она одрасла уз оца Станка Првановића и помајку Ангелину. Станко Првановић (1904–1982) био је професор Више педагошке школе у Београду и један од наших познатих педагога, специјалиста у области методике наставе математике и аутор бројних уџбеника. Он је несумњиво допринео интересовању Милеве Првановић за математику и избору студија и, касније, професије. Својом посвећеношћу раду био је узор својој ћерки и код ње

развио исти такав однос према раду, који је био препознатљив свим њеним сарадницима током њеног живота. У васпитању Милеве Првановић немалу улогу је имала и њена помајка, која је у њиховом дому створила топлину и блискост међу члановима породице, важне за развој стабилне личности. Основну школу и гимназију завршила је у Београду. На математичку групу Природно-математичког факултета Универзитета у Београду уписала се 1947, а дипломирала је 1951. године са средњом оценом девет. Докторску дисертацију „Парагеодезијски простори и парагеодезијске криве подпростора Риманова простора” одбранила је 1955. године на Природословно-математичком факултету Свеучилишта у Загребу. Ментор јој је био Данило Блануша.

Како је изабрала област диференцијалне геометрије за област научног рада и ментора за израду докторске дисертације, о томе није разговарала са својим сарадницима. Међутим, када се анализирају околности у којим се развијала геометрија у нас, можемо да истакнемо да се зачеци развоја геометрије у нас јављају у радовима Михаила Петровића, Петра Живковића и др. Предавања из разних области геометрије била су заступљена у настави за студенте математике и на Лицеју и у Великој школи. За време студија Милеве Првановић Милош Радојчић је атрактивношћу својих предавања развијао интересовање студената за геометрију. Паралелно с тим, Јован Карамата, Тадија Пејовић и др. држали су предавања из разних области математичке анализе, у којој су имали и значајан научни допринос. Спојем свих тих утицаја, Милева Првановић се определила за диференцијалну геометрију, у којој је геометријске проблеме решавала методама математичке анализе.

Године 1959. била је три месеца на студијском боравку у Институту „Анри Поенкаре” у Паризу, а 1964. године десет месеци на усавршавању на Механичко-математичком факултету Московског државног универзитета.

Од 1. децембра 1951. до 1. септембра 1955. године радила је као асистент Математичког института САНУ у Београду, а од 1. септембра 1955. до 1991. године радила је на Универзитету у Новом Саду. За асистента на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду изабрана је 1. септембра 1955, крајем 1956. изабрана је за доцента, 1962. за ванредног, а 1967. године за редовног професора. Оснивањем Природно-математичког факултета у Новом Саду 1969. године, Група за математику постаје део тог факултета, а Милева Првановић ради на њему до пензионисања, 1991. године. Са својим колегама, а касније и члановима САНУ, Богољубом Станковићем и Мирком Стојаковићем, утврдила је темеље наставе математике на Универзитету у Новом Саду, а посебно Института за математику Природно-математичког факултета. Била је сарадник Математичког института САНУ од избора у звање асистента до последњих дана живота; дакле, пуних 65 година. За дописног члана Војвођанске академије наука и уметности (ВАНУ) изабрана је 1981, а за редовног члана 1990. године. Приликом спајања ВАНУ са Српском академијом наука и уметности (САНУ) 1991. године постала је редовни члан САНУ. Била је почасни члан Јужнословенске академије нелинеарних наука. Од 16. до 20. маја 2001. године гостовала је, по позиву, у Институту за математику и примењену геометрију (Institut für Mathematik und Angewandte Geometrie) Универзитета у Леобену (Аустрија) и одржала више предавања из разних области диференцијалне геометрије.

Милева Првановић је обављала бројне дужности на Универзитету у Новом Саду, Математичком институту САНУ и у самој САНУ. Била је вршилац дужности директора Института за математику Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду (ПМФ), затим председник Комисије за докторате ПМФ-а, председник Наставно-научног већа ПМФ-а, председник Научног већа ПМФ-а и председник Удружења универзитетских наставника и научних радника САНУ Војводине [135]. У Математичком институту САНУ била је: председник Савета у периоду 1975–1976, 1979–1981. године, члан Савета 1965, 1967, 1968, 1970, 1971. године, члан Управног одбора 1962–1964, 1966, 1969. године, члан Научног већа 1971–1991. године. Такође, активно је радила и као дугогодишњи главни и одговорни уредник часописа *Publications de l'Institut Mathématique*. Била је више година члан редакције јапанског часописа *Tensor* и потпредседник друштва *Balkan Society of Geometers*. Више година била је и руководилац потпројеката из геометрије у Математичком институту САНУ и на Природно-математичком факултету Универзитета у Новом Саду. Руководила је сталним Семинаром за геометрију, који се одржавао сваког петка у Математичком институту САНУ, а у неком периоду наизменично у Институту и на Природно-математичком факултету Универзитета у Новом Саду. Активно је учествовала и на семинарима који су организовани на Математичком факултету Универзитета у Београду. У САНУ је Милева Првановић била члан: Комисије за задужбине, Савета Галерије, Стручног савета Архива, Академијског одбора за проучавање живота и рада српских научника и Управног одбора за научни рад. Била је и руководилац пројекта „Семи-Риманова геометрија”. Потпредседник Огранка САНУ у Новом Саду била је 1997. године [144], [148].

За постигнуте резултате добила је више признања. Године 1966. добила је Октобарску награду града Новог Сада за рад „Риманова екстензија и бипланарни простори”. Добитник је Седмојулске награде за 1989. годину. Управни одбор и Веће Математичког института САНУ доделили су јој Повељу Математичког института САНУ. Нажалост, то признање јој је додељено постхумно [134], [135], [144], [148].

Милева Првановић је учествовала у извођењу наставе од оснивања Математичке групе на Филозофском факултету, прво као асистент, а затим као наставник у свим звањима, и касније на Природно-математичком факултету, након оснивања тог факултета на Универзитету у Новом Саду. То је значило да јој је први задатак био припрема садржаја већине курсева из геометрије, а затим и њихова реализација. Почетни кораци су били под утицајем образовања стеченог на Универзитету у Београду и уз помоћ Загорке Шнајдер за курс Нацртне геометрије, а касније, са стеченим искуством, курсеви су се све више одликовали личним приступом. Према мишљењу њених сарадника и студената, посвећивала је посебну пажњу наставној делатности на основним студијама, увођењу студената на последипломским студијама и докторанада у научноистраживачки рад. О њеном педагошком раду и другим активностима на ПМФ-у Стеван Пилиповић [144] пише:

„Предавала је на првој години студија математике у Новом Саду предмет Еуклидска геометрија, који је један од најинтересантнијих за студенте. Еуклидска геометрија је изграђена на систему аксиома

и дефиниција тако да омогућава ђацима завршних разреда средњих школа и студентима првих година студија математике да разумеју основне принципе изградње математичке теорије и ригорозност математичких доказа. Такође, овај предмет омогућава најталентованијим студентима математике да сами откривају везе и законитости које постоје међу геометријским објектима, давно откривених, али за њих представљају „потпуно нова” открића. Попут најбољих наставника које смо имали на ПМФ-у у Новом Саду, професорка Првановић је уводила најталентованије студенте у свет науке. Предавала је и предмете Геометрија Лобачевског (Нееуклидска геометрија) и Диференцијална геометрија на завршној години студија. То су предмети од пресудног значаја за школовање математичара, посебно диференцијална геометрија као једна од најзначајнијих базичних области савремене математике. Предавања професорке Првановић била су методолошки одлично припремљена и организована. Вероватно са урођеним талентом, наслеђеним од оца, аутора већег броја значајних радова посвећених методици математике, објашњавала нам је стрпљиво са свим детаљима компликовану аксиоматску структуру еуклидске геометрије, затим неееуклидску геометрију, а на крају fine појмове диференцијалне геометрије која урамљује све геометрије.

Када сам се запослио као асистент, имао сам срећу да ми колеге буду истакнути наши математичари, моји професори, академици Мирко Стојаковић, Богољуб Станковић и Милева Првановић. Била је то велика привилегија. На стручним састанцима Департамана за математику или у комисијама за одбрану магистарских и докторских дисертација, коментари и дискусије професорке Милеве Првановић о питањима наставе и проблемима студирања били су нам од велике користи.”

Слушала сам многа предавања Милеве Првановић и на Семинару за геометрију и на бројним научним скуповима. Ако би требало да истакнем једно њено предавање које је на мене оставило најснажнији утисак, онда је то предавање одржано 28. маја 2012. године на скупу *Српски математичари*, који су организовали Српска академија наука и уметности и Универзитет у Београду у оквиру манифестације *Мај месец математике*. Представила је свог професора Милутина Миланковића у потпуно новом светлу, као методичара и педагога, тако убедљиво, као да је управо дошла с предавања на коме је савесно хватала белешке и на основу њих давала коментаре [116]. Добри познаваоци теорије књижевности би вероватно били сагласни да је то предавање звучало као поезија у прози.

Милева Првановић је била ментор за израду докторске дисертације: Ирени Чомић, Светиславу Минчићу, Мирољубу Милојевићу, Милану Јањићу (са Загорком Шнајдер), Јованки Никић, Ђерђи Нађ, Невени Пушић и Хаизонгу Лију (Haizongu Li) на Универзитету у Новом Саду, Неди Бокан на Универзитету у Београду, Костадину Тренчевском и Огњану Јотову на Универзитету у Скопљу. Свим овим кандидатима, осим Милану Јањићу и Хаизонгу Лију, она је била ментор и за израду магистарског рада, као и Војиславу Петровићу, Михаилу Јокићу, Јану Ђурасу и Ђорђу Лисулову. Није одбијала ниједног кандидата, али је умела да осети потенцијалне мо-

Милева Првановић говори о Милутину Миланковићу у оквиру манифестације Мај месец математике, Београд, 28. маја 2012.

гућности кандидата и, у складу с њима, утврди критеријуме које треба да испуни при изради магистарског рада, односно докторске дисертације, и на томе енергично инсистирала.

За нас, њене магистранде и докторанде, она је била и професор од кога смо стицали знања из те области, али и васпитач, у том смислу да нас је учила методама истраживачког рада, које укључују прегалаштво, упорност, стрпљење, озбиљно проучавање одговарајуће проблематике, а објављени радови долазе као последица ових активности.

Више година држала је наставу на Универзитету у Приштини и један семестар на Математичком факултету Универзитета у Београду. На Архитектонском факултету Универзитета у Београду држала је предавања студентима последипломских студија.

Како истиче Бранимир Дакић [153],

„теза да почетно учење математике мора почивати на темељима теорије скупова (скупови, релације, графови) те математичке логике зачета је под менторством познатог француског математичара Јеана Диеудонпеа, а након његовог фамозног 'бојног поклича' из 1960. године: 'Доље с Еуклидом. Смрт трокуту!' Као својеврсна зараза ова се идеја ширила свијетом 60-их и 70-их година прошлог стољећа те готово и није било земље у којој настава математике није била њоме инфицирана. Вишетошно дјело његова предводника Georgesа Паруја *Mathematique moderne* била је својеврсна „Библија” тог покрета. Та, тзв. „нова математика” угнијездила се на почетку у подручјима француског утјецаја (Француској, Канади, Белгији) те се одатле проширила дијелом свијета. Тамо гдје је и настао, покрет је доживио највеће

Са састанка GIRP 12 у Задру 1983. Слева надесно: Здравко Курник, Милева Првановић, Жорж Папи (Georges Papu), Фредерик Папи (Frederique Papu), Мирјана Мрмак и Игнације Смолец.

критике (особито је жесток критичар био угледни математичар Rene Thom) те је након 15–20 година неславно завршио углавном потпуним одбацивањем.”

Милева Првановић је пратила дешавања у том покрету и учествовала на разним конференцијама у организацији GIRP (*Groupe international de recherche en pedagogie de la mathematique*), које су биле посвећене дискусијама о настави математике и због личног интересовања, а и због интересовања њеног оца, који због здравствених разлога није могао лично да учествује.

У њеној настави и уџбеницима које је писала „Еуклид и троугао су преживели” [131], [132], [133], [126], али је укључена и математичка логика, теорија скупова. Међутим, циљ Милеве Првановић није био писање уџбеника у складу с тим новим концептом да би „била савремена”. Она је желела, како је истицала нпр. у предговору уџбеника [131], да изложи цео материјал тако да при коришћењу уџбеника од ученика захтева максималну мисаону активност. И у писању универзитетских уџбеника циљеви нису обухватили само представљање одговарајућих садржаја, већ и повезивање нових појмова и теорема, који имају велики значај за будуће средњошколске професоре математике и формирање математичке културе свих професионалних математичара.

Врло плодне дискусије о „новој математици” вођене су и у Институту за математику тадашњег Природно-математичког факултета Универ-

зитета у Београду. „Еуклид и троугао не само да су преживели” него су те дискусије подстакле Загорку Шнајдер и Драгомира Лопандића да организују специјалне курсеве из теорије симетрије, модела неевклидских геометрија (између осталог, и у еуклидском простору) и др. и да заинтересују више студената за научноистраживачки рад у разним областима геометрије. Резултати које су чланови Катедре за геометрију саопштили на Конгресу југословенских математичара 1980. године били су посебно интересантни колегама из Загреба. После одржаног саопштења колеге Зорана Лучића, они су истакли да су саопштења од 15 минута сваке четврте године недовољна да би се разумели резултати и водила дискусија у циљу даљег рада и сарадње. Професор Загорка Шнајдер је иницирала чешће одржавање састанака катедара за геометрију из Београда и Загреба, што су сви присутни прихватили са задовољством. Почели смо скромно са 10–15 учесника, међу којима су, поред чланова катедара за геометрију из Београда и Загреба, биле редовно и академик Милева Првановић из Новог Сада и проф. Весна Томашић из Ријеке, обе и бивши студенти Универзитета у Београду. Када су састанци добили званичну форму и утврђен термин одржавања, трећа недеља у септембру, интересовање за ове састанке катедара из Београда и Загреба био је један од разлога за утврђивање назива „Југословенски геометријски семинар”. У рад и организацију овог семинара наизменично су се укључивали скоро сви универзитетски центри из СФРЈ. Касније је политичка ситуација утицала на то да Семинар претрпи одговарајуће трансформације и у неком облику до сада одржи. Академик Милева Првановић је учествовала редовно на састанцима Семинара, као и у организацији неких од тих састанака, а била је и уредник зборника радова [105].

Није академик Милева Првановић показала само жељу да сарађује с члановима катедара за геометрију универзитета у Београду и Загребу учешћем на горепоменутом семинару. Учествовала је она и на бројним међународним конференцијама, које су допринеле развоју успешне међународне сарадње, што је утицало и на квалитет њеног научноистраживачког рада и њених сарадника. Синергетским деловањем колега са Природно-математичког факултета Универзитета у Новом Саду, Математичког факултета Универзитета у Београду и Математичког института САНУ организовано је такође и више успешних међународних научних скупова. Она је била и члан уређивачких одбора неких од зборника радова који су саопштени на тим скуповима [103], [104].

Научни скупови за Милеву Првановић нису имали само формални карактер, тј. слушање предавања и саопштења и држање предавања и саопштења. Поред развоја сарадње, што смо већ поменули, то је била прилика и за упознавање културних и историјских знаменитости земље домаћина скупа у друштву колега и сарадника. Од бројних утисака са заједничког учешћа на конференцијама и друштвених активности издвојила бих неке посебно. Први утисци су везани за Колоквијум диференцијалне геометрије (Colloquium on Differential Geometry), који је одржан од 26. августа до 2. септембра 1984. године у мађарској бањи Хајдусобосло (Hajdúszoboszló), у околини Дебрецена. Шест дана смо провели у интензивном слушању нових резултата, посебно мађарског математичара Золтана Сабо (Zoltán Szabó), који је представљао доказ Лишнеровичеве хипотезе о хармонијским про-

Математички уџбеници Милеве Првановић

сторима, као и првих научних резултата Ивка Димитрића и Новице Блажића, асистената Математичког факултета Универзитета у Београду. Боравак у Мађарској смо завршили дводневним разгледањем знаменитости Будимпеште у друштву Алфреда Греја (Alfred Gray) са Универзитета у Мериленду (САД) и Новице Блажића. То су били незаборавни дани, у којима смо открили, између осталог, и способности свих нас да у пријатној атмосфери терасе хотела „Дунав Интерконтинентал” причамо разне вицеве на руском и енглеском језику. Наше расположење и смех привукли су пажњу и других гостију, којима смо били и мало необични због међусобне комуникације на руском и енглеском језику.

Други утисци се односе на учешће Милеве Првановић септембра 2015. године на Геометријској конференцији на Универзитету у Цукуби у Јапану, која је била посвећена 80. рођендану професора Томоаки Кавагучија (Томоака Kawaguchi), једног од синова Акицугу Кавагучија (Akitsugu Kawaguchi), творца ареалних простора. Сарадњу с фамилијом Кавагучи неговала је више од педесет година. Мислим да то много говори о њеној интелектуалној виталности и карактеру њене личности.

Дом Милеве Првановић је одисао топлином и атмосфером у којој су се гости увек осећали пријатно и били добродошли. Томе је доприносила и њена помајка Ангелина Првановић. Она се врло дискретно укључивала у наше разговоре. У сећању ми је нарочито остало њено веома добро познавање народних пословица, које је веома вешто користила у доказивању исправности својих ставова, који су били формиран и као последица вишегодишњег искуства. Тако је она често имала обичај да каже „не дај Боже шта се трпит’ може” кад год бисмо помињали неке тешкоће с којим смо

Милева Првановић, Новица Блажић, Неда Бокан
и Алфред Греј у Будимпешти

се сусретали. Показало се, много година касније, да она то није случајно помињала, а исто тако се показало да је била у праву. Друга анегдота о њој се односи на начин читања новина. Увек је почињала читати дневни лист *Полишика* од страница са читуљама, јер је, како је она то говорила, тај део обухватао сигурно тачне информације.

Милева Првановић је често истицала како се породица у нашем друштву мења због демографских проблема с којима смо суочени. Како је раније породица имала више деце, а сада о једном детету брину поред родитеља и баке, деке, тетке, њему се посвећује велика пажња, па је зато сада, како је она у шали говорила, „свако наше дете будући Гете”.

Будући да су професори Загорка Шнајдер, због одласка у пензију, и Драгомир Лопандић, због болести и смрти, престали са активностима на Математичком факултету Универзитета у Београду већ почетком 1981. године, била сам упућена на интензивнију сарадњу и консултације са академиком Милевом Првановић у бројним активностима специфичним за универзитетску средину. Она је увек показивала разумевање и пружала ми одговарајућу подршку.

Поред обавеза на Универзитету и у САНУ, налазила је времена и за активности које су јој посебно причињавале задовољства: обилазак бројних културно-историјских и туристичких знаменитости, читање романа са историјском садржином. Истицала је да млад човек тешко може да разуме историјске догађаје и зато читање дела историјског карактера има смисла тек са одређеним нивоом сазревања. Према казивању академика Наде Милошевић-Ђорђевић, пратила је редовно и предавања из језика, књижевности, историје. Бавила се и ручним радом: плетењем, кукичањем, ве-

Са излета, ТД Излетница

Краĝна, поклон Милеве Првановић Неди Бокан

зом, а те радове је радо и сама носила и поклањала. Последњи поклон који сам добила од ње била је кукичана бела краĝна, којим је желела на веома дискретан начин да искаже препознавање ситуације у којој сам се тада нашла стицајем разних околности и њено разумевање и њену подршку мојим активностима.

Поменимо да Милева Првановић није посебно говорила о проблеми-ма родне равноправности. Ипак, сећам се да је у једном интервјуу за часопис *Базар* (бр. 939, година XXXVIII, 4. мај 2001) истакла између осталог:

„Не знам да ли је специфичност моје области, али математичари се међусобно уважавају и одмеравају постигнуте резултате независно од пола. Мени је увек важна идеја коју неки колега презентује у свом раду, па се још никад није догодило да размишљам да ли је то написала жена или мушкарац.”

Није волела појављивање у медијима, али поред интервјуа који сам поменула, остао је забележен и интервју за РТС, 30. маја 2012. године, поводом скупа о српским научницима Михаилу Петровићу Аласу и Милутину Миланковићу, који су организовали Српска академија наука и уметности и Универзитет у Београду у оквиру манифестације *Мај месец математике*. У том интервјуу о Милутину Миланковићу она каже:

„Предавао нам је између осталог историју астрономије, и то је на мене оставило изузетно велики утисак, и не само велики и трајан утисак, јер у многим животним ситуацијама сам се сећала детаља из тих његових предавања који су ми много помогли, да тако кажем, да се снађем у животу.”

Њену спонтаност у излагању, понашање пред камерама, комуникацију са саговорником (што је често проблем неким јавним личностима) различито су оцењивали професионалци у том послу и она сама. Међутим, овај интервју је оставио такав утисак на Наталију Синановић, новинарку РТС-а,

Драга колегице Неди,

У прилогу Вам достављао своја „Сећања“ са
предавања Милонковића. Уколико сматрате да нешто
чиреда изоставили или скраћили, слободно ми
укажице.

Знам да је овај мој рукопис, са становишта
данашњих техничких могућности, неуредан. Али ту
помоћи нема, јер при сваком новом прекуцавању,
правим нове грешке. Зато се надам да ми
нећете (много) замерити.

Срдаци Вас поздрављао а желим само
добро.

12. VI. 2012

Милева Прванковић

Писмо Милеве Првановић Неди Бокан, 12. јун 2012.

да је планирала и други интервју, после изласка из штампе публикације са штампаним предавањима. Нажалост, план се није реализовао јер је Милева Првановић преминула пре објављивања зборника радова са тог скупа [116].

Мада је „медијски наступ“ прихватила, друге техничке могућности које пружају компјутер, електронска пошта, мобилни телефон није до краја живота прихватила. О томе она у једном писму, мени упућеном, пише: „Знам да је овај мој рукопис, са становишта данашњих техничких могућности, неуредан. Али ту помоћи нема, јер при сваком новом прекуцавању, правим нове грешке. Зато се надам да ми нећете (много) замерити.“ Рукописе, прилагођене захтевима часописа и издавача, у складу са данашњим техничким могућностима, припремао јој је колега Драган Благојевић из Математичког института САНУ, који је, стицајем животних околности, последњу верзију последњег рада, када она, скрхана болешћу, више није могла да прегледа, уз њену сагласност то урадио и послао у редакцију часописа *Tensor*, када је она већ била преминула.

НАУЧНИ РАД

Научноистраживачки рад академика Милеве Првановић је највећим делом био у области диференцијалне геометрије. Основни појам у тој области, на интуитивном нивоу, можемо рећи да је скуп тачака који у околини сваке тачке можемо апроксимирати са бесконачно малим првог реда с хиперравни, коју називамо тангентни простор, а за апроксимацију са бесконачно малим другог реда треба да користимо тзв. тензор кривине. За увођење тог појма потребно је уопштити појам паралелног померања из еуклидског простора на многострукост, а за то је потребно увести појам повезаности, којим се успоставља веза између вектора \vec{a} у тангентним просторима многострукости из одговарајућих околнина. Историја и филозофија математике, посебно и геометрије, привлачили су њену пажњу. Радо је учествовала са саопштењима и предавањима на бројним скуповима, који су посвећени тој проблематици, а писала је и текстове [106–117].

Оригинални резултати и њен допринос диференцијалној геометрији су у следећим областима: структуре на многострукостима и њихове релације са групама трансформација и одговарајућим инваријантима (речено у духу Клајновог Ерлангенског програма), рекурентни простори, геометрија повезаности са торзијом и без ње итд. Милева Првановић је аутор 101 рада, међу којима је тринаест где је коаутор. Овде приказујемо радове који садрже резултате специфичне за истраживања у поменутих областима, тако да се могу сагледати и методе и технике које је користила. Приказујемо такође и цитираност појединих радова, на основу чега можемо закључити о утицају њених резултата на истраживања њених сарадника и шире.

1. ТРАНСФОРМАЦИЈЕ ГЛАТКИХ МНОГОСТРУКОСТИ

У диференцијалној геометрији од интереса је проучавање оних трансформација у којима је инваријантна нека структура многострукости или та структура има нека интересантна геометријска својства. Тим проблемима су се бавили бројни математичари.

Ако би требало у оквиру једног рада описати резултате Милеве Првановић, не само у области трансформација глатких многострукости него цео њен научни опус, онда је то, без дилеме, а и по њеном мишљењу, рад “Holomorphically projective transformations in a locally product space” (*Mathematica Balkanica*, Vol. 1, 1971, pp. 195–213).

Она је у том раду разматрала криве на глаткој многострукости, која је снабдевена пољем ендоморфизама, тзв. продукт структура и повезаности, која омогућава разматрање паралелности у овом простору, као уопштење паралелног померања усмерене дужи дуж праве линије у еуклидској равни. За ове криве је уочила њима придружене равни, чији је правац одређен тангентним вектором те криве и његовом сликом при датом ендоморфизму, а имају својство паралелности дуж ове криве којој су придружене. Ове криве C назива холоморфно пројективно равне криве. Трансформације многострукости у којим одговарајуће повезаности Γ и $\bar{\Gamma}$ имају исте холоморфно пројективно равне криве назива холоморфно про-

NEKA SEĆANJA SA PREDAVANJA KOJA JE DRŽAO

MILUTIN MILANKOVIĆ

Moja generacija je kod profesora Milankovića slušala kurs koji se zvao „Nebeska mehanika“, dva časa nedeljno, kroz dva semestra. Ali profesor Milanković nam ~~uopšte~~ nije držao predavanja iz Nebeske mehanike. Još 1935. godine, štampan je njegov udžbenik za taj predmet, a 1947. godine objavljeno je drugo izdanje. Milanković nam je prvog časa rekao koja poglavlja iz udžbenika treba da pripreмимо za ispit. Držao nam je predavanja iz „Istorije astronomske nauke i to od prvih njenih početaka (Kina, Vavilon, Mesopotamija, Egipat) do Njutnove smrti, 1727. godine, koju smo polagali zajedno sa Nebeskom mehanikom.

Koloko se sećam, na ova predavanja dolazilo je nas četvoro. Sedeli smo u prvoj klupi, ustvari u jednoj skamiji, a naspram nas, u istoj takvoj skamiji, prof. Milanković. Izvadio bi svoje beleške, zatim nacrtare, i počeo odprilike, ovako.

"Bilo je Aristotelu jedva 18 godina kada je došao u Atinu da sluša Platonova predavanja. Popevši se na Akropolj, prvo što je ugledao bila je velika bakarna statua bogⁱⁿije Atine. A kad se približio Panteonu, sagledao je nedostižnu skulpturu kojom je Fidijs predstavio borbu Atine i Posejđona za vlast nad atičkom zemljom: Atina sa svojim kopljem a Posejdon sa svojom trozubom palicom, spremni da to svoje oružje zabodu u tlo, u znak da je ono njihovo vlasništvo."

Mnogo kasnije, kad god sam bila u Atini i penjala se na Akropolj, nekako sam uvek očekivala da me sačekaju ove skulpture, i bila razočarana što ih tamo nema.

Ili:

јективне трансформације (ХП трансформације). Детаљно је испитала геометрију тог простора када су испуњени претходно поменути услови. Добила је експлицитни облик ХП трансформација и тензора који је инваријантан у односу на ХП трансформације. Испитивала је посебно специјалне локално продукт просторе: локално декомпабилне Риманове просторе и хиперболичке Келерове просторе. Показала је да су ХП равни локално декомпабилни Риманови простори простори сепаратно константне кривине, и обрнуто. Хиперболичке Келерове просторе је дефинисала и нашла потребне и довољне услове да ови простори буду простори скоро константне кривине.

Овај рад је био основа за израду две докторске дисертације и једне магистарске тезе и од свих радова Милева Првановић највише је цитиран (према MR Database 16 пута је цитиран).

У теорији трансформација Милева Првановић [59] је увела тзв. D -конхармонијску промену (специјални облик D -конформне промене у специјалној пара-Сасакијевој многострукости), тензорско поље DC инваријантно при овој промени, а проучавала је и многострукости чије је тензорско поље DC једнако нули.

Разматрајући конформне трансформације, она је нашла такође и одговарајуће конформно инваријантне тензоре на скоро Ермитовим и скоро анти-Ермитовим многострукостима који су придружени редом холоморфном и анти-холоморфном тензору кривине.

Јапански математичар С. Тачибана (S. Tachibana) је проучавао инфинитезималне продукт конформне и инфинитезималне продукт пројективне трансформације на локално декомпабилним Римановим просторима. Године 1960. добио је продукт конформни тензор кривине и продукт пројективни тензор кривине. В. Петровић је нашао продукт конциркуларни тензор кривине у свом магистарском раду и објавио 1979. године, а Милева Првановић [47] је 1984. нашла продукт конхармонијски тензор кривине. Сви ови тензори су инваријантни при конформним трансформацијама простора са скоро продукт структуром, или неком од специјалних случајева тих трансформација, тј. при пројективним трансформацијама простора са локалном продукт структуром. Она је, затим, проучавала и међусобну зависност ових тензора кривине.

2. ГЕОМЕТРИЈА ПОВЕЗАНОСТИ С ТОРЗИЈОМ

Геометрију глатких многострукости димензије n , снабдених повезаношћу с торзијом ${}^1\nabla$, која зависи од те повезаности и њој конјуговане повезаности ${}^2\nabla$, проучавали су Ф. Грејф (F. Graiff), Е. Бриниз (E. Brinis), М. Првановић [16] и др. Синг (U. P. Singh) је 1959. године дефинисао три тензора кривине R^1 , R^2 , R^3 , који одговарају овим повезаностима. Године 1975. С. Минчић је у својој докторској дисертацији дефинисао четврти тензор кривине R^4 у терминима ових повезаности. У раду [36] Милева Првановић је представила ова четири тензора кривине као полилинеарна пресликавања и дала геометријско тумачење ових тензора кривине користећи паралелно померање векторског поља у односу на ове повезаности ${}^1\nabla$, ${}^2\nabla$ дуж паралелограма који је одређен са два диференцијала променљивих у одговарајућој координатној карти.

Полазећи од познате симетричне повезаности и анти-симетричног тензорског поља реда (2,1), К. Јано (K. Yano) је конструисао 1965. године повезаност с торзијом, такву да је скоро комплексна, односно скоро продукт структура, паралелна у односу на ту повезаност. Поред коваријантног диференцирања које је разматрао К. Јано, Милева Првановић [37] дефинише још три врсте коваријантног диференцирања користећи повезаност с торзијом и њој конјуговану повезаност. Имајући у виду те четири врсте коваријантног диференцирања, она је конструисала такве парове повезаности (F^1, F^2) и (F^3, F^4) да су скоро комплексна, односно скоро продукт структура паралелне, у односу на одговарајуће две врсте коваријантног диференцирања. Осим тога, при одређеним условима утврдила је да су ове повезаности једнаке повезаностима које је добио Ђ. Б. Рица (G. B. Rizza) 1965. и 1969. године, проучавајући трансформације у тангентном простору многострукости и повезаности индуковане тим трансформацијама.

У раду [40] Милева Првановић дефинисала је у локално декомпозибилном Римановом простору продукт семи-симетричну метричку F -повезаност и продукт семи-симетричну рекурентну повезаност (повезаност која није метричка, али је продукт рекурентна). Милева Првановић је утврдила: ако у локално декомпозибилном Римановом простору постоји продукт семи-симетрична метричка F -повезаност чији је тензор кривине једнак нули, тада је простор продукт конформно раван.

3. РЕКУРЕНТНИ ПРОСТОРИ

Нека је (M, g) Риманова многострукост с метриком g произвољне сигнатуре, ∇ Леви-Чивита повезаност, R и Средом Риманов тензор кривине и Вејлов конформни тензор кривине. Рекурентне просторе, тј. просторе за које важи релација $\nabla R = A \otimes R$, где је A векторско поље, први је проучавао А. Џ. Вокер (A. G. Walker). Када је $\nabla C = 0$, кажемо да је простор конформно симетричан. Слично се уводе и конформно рекурентни простори релацијом $\nabla C = A \otimes C$. В. Ротер (W. Roter) и његова школа развијају теорију рекурентних простора више деценија користећи различите методе, укључујући парцијалне диференцијалне једначине, Вокерове метрике итд. Поменимо нпр. да су В. Ротер и А. Дзерђински (A. Dzerdzinski) конструисали метрике конформно симетричних многострукости и других класа рекурентних простора.

У својој академској беседи [102] Милева Првановић даје преглед основних дефиниција за рекурентне просторе и краћи преглед резултата у тој области које су добили Х. С. Руз (H. S. Ruse), А. Џ. Вокер (A. G. Walker), М. Ч. Чаки (M. Ch. Chaki), Б. Гупта (B. Gupta), Т. Адати (T. Adati), Т. Мијазава (T. Miyazawa), В. Ротер (W. Roter) и А. Дзерђински (A. Dzerdzinski). Од својих резултата приказује неке од резултата који су објављени у радовима [50], [52], [53], [54] и [56], а односе се на конформно квази-рекурентне просторе.

Милева Првановић је проучавала релације међу конформно симетричним многострукостима $\nabla C = 0$, конформно рекурентним и конформно квази-рекурентним многострукостима. Она је доказала да је конформна квази-рекурентна многострукост у конформној кореспонденцији са конформно симетричном многострукости под условом да је векторско поље A градијент.

Приступно предавање Милеве Првановић,
Огранак САНУ у Новом Саду, сигн. F 9-1-84

Користећи метрике које су конструисали В. Ротер и А. Дзерђински за конформно симетричне многострукости, дала је потврдан одговор на питање да ли сем просто конформно рекурентних многострукости постоје и друге које су CQR многострукости. За CR и CQR многострукости је показала да су и $CRQR$ многострукости, тј. конформно рекурентне и квази-рекурентне.

У раду [56] испитивала је хиперповрши конформно рекурентних квази-рекурентних многострукости. За такву многострукост (\bar{M}, \bar{g}) и њену тотално умбиличну хиперповрш, под претпоставком да векторско поље \hat{A} није тангенцијално поље у тачкама многострукости (M, g) , она доказује да је (M, g) конформно равна. Осим тога, ако је \hat{A} тангенцијално поље многострукости (M, g) и (M, g) је конформно квази-рекурентна многострукост, тада је та многострукост и конформно рекурентна квази-рекурентна многострукост.

Поменимо да је Милева Првановић испитивала и услове када се конформно квази-рекурентна многострукост може конформно пресликати на конформно квази-рекурентну многострукост, односно када се конформно симетрична многострукост може конформно пресликати на конформно квази-симетричну многострукост. Бавила се и проучавањем особина придруженог векторског поља, Ричијевог тензора и скаларне кривине конформно квази-рекурентне многострукости.

СРПСКА
АКАДЕМИЈА
НАУКА И УМЕТНОСТИ

ПРИМИЛА ЈЕ
ЗА СВОГ РЕДОВНОГ ЧЛАНА

МИЛЕВУ ПРВАНОВИЋ

НА СВОЈОЈ СКУПШТИНИ ОДРЖАНОЈ
29. МАЈА 1991. ГОДИНЕ
О ЧЕМУ МУ ИЗДАЈЕ ОВУ ПОВЕЉУ

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Zeljko Perakovic", is written over the title of the General Secretary.

ПРЕДСЕДНИК

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Klausner", is written over the title of the President.

4. ОСОБИНЕ ТЕНЗОРА КРИВИНЕ

Милева Првановић интересовала се и за алгебарску структуру кривине, која је битна за проучавање својстава многострукости у тачки, специјално ако је та многострукост снабдевена различитим структурама. Најважније резултате у овој области објавила је у раду [75]. Она је нашла тензор Келеровог типа за скоро Ермитове и скоро пара-Ермитове многострукости. Ако је многострукост Келерова (пара-Келерова), тај тензор се своди на Риманов тензор кривине.

Овај тензор је конструисао и Г. Станилов користећи други приступ и друге ознаке. Мада су о тим резултатима пуно пута разговарали, а више деценија и сарађивали, тек 2001. године су утврдили да се њихови резултати поклапају. Проучавајући Осерманову хипотезу у тачки, заједно с Н. Блажићем, овај тензор је био веома важан.

Ако тензор кривине R делује на R као деривација, тј. $R(X, Y) \bullet R$ или краће $R \bullet R$ и ако је $R \bullet R = 0$, кажемо да је многострукост (M, g) семи-симетрична. Семи-Риманова многострукост (M, g) , $n \geq 3$ је псеудосиметрична ако су тензори $R \bullet R$ и $Q(g, R)$ линеарно зависни у свакој тачки многострукости M . Међу првим познатим примерима таквих многострукости су Шварцшилдов простор-време, Рајснер-Нордстромов простор-време и др. Милева Првановић са коауторима је испитивала квази-Ајнштајнове многострукости које задовољавају неке типове псеудосиметричног типа за тензоре кривине. За многострукости са специјалним типом метрике у раду [97] добијени су потребни и довољни услови да таква многострукост буде квази-Ајнштајнова.

ЦИТИРАНОСТ НАУЧНИХ РАДОВА

Према подацима у бази *MR Citation Database*, научне радове Милеве Првановић је цитирало 59 аутора, укључујући и њу саму, укупно 93 пута. Рад [31] цитиран је 16 пута, радови [63], [71], [96], [41] цитирани су редом 9, 8, 7, 6 пута итд. У бази *ZBMath* евидентирано је тринаест публикација Милеве Првановић, које су 44 пута цитиране у 34 рукописа.

Поменимо да су према бази *ZBMath* аутори De, Uday Chand; Deszcz, Ryszard; Mantica, Carlo Alberto; Златановић, Милан Љ. цитирали редом 5, 4, 4, 4 пута публикације Милеве Првановић итд.¹

¹ Овај чланак представља незнатно измењену и за потребе ове публикације прилагођену верзију објављеног рада: Неда Бокан, „Милева Првановић”. У: *Животи и дело српских научника* 17 (ур. Владан Ђорђевић). Београд: САНУ, 2020, стр. 451–489.

БИБЛИОГРАФИЈА

- [1] Hyperlignes de Darboux appartenant à l'espace riemannien, Bulletin des Sciences Mathématiques, (2), 78, 1954, pp. 89–97.
- [2] Lignes de Darboux dans l'espace riemannien, Bulletin des Sciences Mathématiques, (2), 78, 1954, str. 9–14.
- [3] On Darboux lines in a subspace of a Euclidean space, Revue de la Faculté des Sciences de l'Université d'Istanbul, 19:1, 1954, pp. 13–18.
- [4] Equation de Gauss d'un sous-espace plongé dans l'espace Riemannien généralisé, Académie Royale de Belgique. Bulletin de la Classe des Sciences, (5) 41, 1955, pp. 615–622.
- [5] Hyper-Darboux lines on a surface in three dimensional Euclidean space, Bulletin of the Calcutta Mathematical Society, 47, 1955, pp. 55–60.
- [6] О једном пољу вектора дуж криве подпростора Riemann-ова простора, Зборник радова САН. L - Математички институт САН, 4, 1955, стр. 135–143.
- [7] A note on the union curvature of the curves of a Riemannian space, The Mathematical Student (Bombay), 24:3–4, 1956, pp. 209–215.
- [8] Неке особине фамилије конформно геодезијских линија, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 1, 1956, стр. 313–318.
- [9] Парагеодезијски простори и парагеодезијске криве потпростора Риманова простора, Зборник радова САН. L – Математички институт САН, 5, 1956, стр. 117–178.
- [10] Propriétés des espaces paragéodésiques, Comptes Rendus Mathématique. Académie des Sciences, Paris, 242, 1956, pp. 2500–2502.
- [11] Une généralisation des espaces totalement géodésiques, Comptes Rendus Mathématique. Académie des Sciences, Paris, 242, 1956, pp. 2219–2221.
- [12] Sur quelques formule de la géométrie conforme du sous-espace, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 11, 1957, pp. 53–66.
- [13] Système des courbe cyclique d'un sous-espace plongé dans un espace riemannien, Glasnik matematičko-fizički i astronomski, 2:12:4, 1957, pp. 233–243.
- [14] Konformne i projektivne transformacije generalisanih Riemann-ovih prostora, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 3, 1958, str. 265–272.
- [15] Les vecteur des courbures cycliques des courbes d'un espace riemannien et leurs quelques propriétés, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 13, 1959, pp. 35–46.
- [16] Relative Frenet formulas for curves in a subspace of a Riemannian space, Tensor, 9:3, 1959, pp. 190–204.
- [17] Kongruencije krivih u prostoru poluprostih grupa, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 5, 1960, str. 449–456.
- [18] Les dérivées covariantes intrinsèques dans l'espace X_n à connexion métrique, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 14, 1960, pp. 143–156.
- [19] Polja harmonijskih tenzoroida u snopu vektora nad Riemann-ovim prostorom sa granicom, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 5, 1960, str. 439–448.
- [20] Класификација минималних подпростора Riemann-ових простора константне кривине, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 6, 1961, стр. 336–347.
- [21] Неке теореме о конформним трансформацијама једне класе компактних Riemann-ових простора, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 7, 1962, str. 235–242.
- [22] Projective and conformal transformations in recurrent and Ricci-recurrent Riemannian space, Tensor, 12:3, 1962, pp. 219–226.

- [23] Neke teoreme o podprostorima sa neodređenim linijama krivine rekurentnog Riemann-ovog prostora, Математички весник, 1 (16):2, 1964, str. 61–87.
- [24] Jedna primedba o rekurentnim i Ricci-rekurentnim prostorima affine koneksije, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 9, 1966, str. 349–353.
- [25] Римановы расширения как обобщенные биполарные пространства, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 6 (20), 1966, стр. 9–16.
- [26] r -биполарное пространство параболического типа, Математички весник, 3 (18), 1966, стр. 109–117.
- [27] Римановы пространства, содержащие геодезическое поле направлениј, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 8 (22), 1968, стр. 76–86.
- [28] Poludekomponovani rekurentni Rimanovi prostori, Годишњак Филозофског Факултета у Новом Саду, 11, 1968, str. 717–720.
- [29] Римановы пространства, содержащие геодезическое поле направлений II, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 9 (23), 1969, стр. 97–106.
- [30] Une connexion non-symmetrique associée a l'espace riemannien, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 10 (24), 1970, pp. 53–64.
- [31] Holomorphically projective transformations in a locally product space, Mathematica Balkanica, 1, 1971, pp. 195–213.
- [32] O nekim polučebiševskim kompozicijama, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 2, 1972, str. 7–21.
- [33] Some tensors of metric semi-symmetric connexion, Atti della Accademia delle Scienze di Torino. Classe di Scienze Fisiche, Matematiche e Naturali, 107, 1973, pp. 303–318.
- [34] On pseudo-metric semi-symmetric connections, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 18 (32), 1975, pp. 157–165.
- [35] On two tensors in a locally decomposable Riemannian space, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 6, 1976, pp. 49–57.
- [36] „Четыре тензора кривизны несимметрической связности”. Всесоюзная научная конференция по неевклидовой геометрии „150 лет геометрии Лобачевского”, Казань, 30 июня –2 июля 1976, Москва: ВИНТИ, 1977. Стр. 199–205.
- [37] (F^1, F^2) and (F^3, F^4) -connexions of an almost complex and almost product space, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 22 (36), 1977, pp. 223–229.
- [38] Holomorphically semi-symmetric connexions, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 9, 1979, pp. 91–99.
- [39] Product semi-symmetric connections of the locally decomposable Riemannian spaces, Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques, 64:10, 1979, pp. 17–27.
- [40] A note on holomorphically projective transformations of the Kähler space, Tensor, 35:1, 1981, pp. 99–104.
- [41] Weyl-Otsuki spaces of the second and third kind, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 11, 1981, pp. 161–175.
- [42] A generalization of the Bochner and contact Bochner curvature tensor, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 12, 1982, pp. 349–367.
- [43] “Conjugate connections on manifolds with complex or product structure”. *Differential geometry (Budapest, 1979)*. Amsterdam-New York: North-Holland, 1982. Pp. 563–582. – (Colloquia Mathematica Societatis János Bolyai ; 31).
- [44] On a special connection of an Otsuki space, Tensor (N. S.), 37, 1982, pp. 237–243.
- [45] A note on product curvature tensors, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 13, 1983, pp. 219–226.
- [46] Пространство Оцуки-Нордена, Известия высших учебных заведений. Математика, 7, 1984, стр. 59–63.

- [47] Some special product semi-symmetric and some special holomorphically semi-symmetric F-connections, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 35 (49), 1984, pp. 139–152.
- [48] π -Projective curvature tensors, Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio A, 16, 1987, pp. 123–133.
- [49] Markov, G. i M. Prvanović, Some spaces whose one of π H-Projective curvature tensor vanishes, Tensor (N. S.), 46, 1987, pp. 387–396.
- [50] “Conformally quasi-recurrent manifolds”. *The Proceedings of the Fifth National Seminar on Finsler and Lagrange Spaces (Brasov 1988)*. Bucharest: Soceatatea de Ştiinţe Matematice din R. S. Romania, 1989. Pp. 321–329.
- [51] “A quasi-umbilical hypersurface of a conformally recurrent space”. *Differential Geometry*. Amsterdam-New York: North-Holland, 1989. Pp. 617–628. – (Colloquia Mathematica Societatis János Bolyai ; 56)
- [52] On a proper conformally recurrent manifolds, Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 444, 1989, pp. 137–152.
- [53] Some theorems on conformally quasi-recurrent manifolds, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 19:2, 1989, pp. 21–31.
- [54] A note on conformally quasi-recurrent manifolds, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 20, 1990, pp. 195–212.
- [55] On a class of SP-Sasakian manifold, Note di Matematica, 10:2, 1990, pp. 325–334.
- [56] On some hypersurfaces of a recurrent Riemannian space, Publications de l'Institut Mathématique, N. S., 47 (61), 1990, 103–112.
- [57] On SP-Sasakian manifold satisfying some curvature conditions, SUT Journal of Mathematics, 26:2, 1990, pp. 201–206.
- [58] Markov, Georgy i Mileva Prvanović, π -holomorphically planer curves and π -holomorphically projective transformation, Publicationes Mathematicae (Debrecen), 37:3–4, 1990, pp. 273–284.
- [59] D-conharmonic change in a special para-Sasakian manifold, Mathematica Pannonica, 2:2, 1991, pp. 47–57.
- [60] “On Ricci tensor of conformally quasi-recurrent manifolds”. *Differential geometry and topology applications in physics and technics (Bucharest, 1991)*. Bucharest: Polytechnica, 1991. Pp. 269–279. – (Buletinul institutului politehnic Bucureşti. Seria Electrotehnica; 53:3-4). [Poseban broj].
- [61] Generalized recurrent Riemannian manifold, Analele Ştiinţifice ale Universităţii “Al. I. Cuza” din Iaşi. Matematică, 38, 4, 1992, pp. 423–434.
- [62] “Product umbilical submanifold of codimension 2 of a Riemannian manifold with symmetric product conformal curvature tensor”. *Памяти Лобачевского посвящается*, 1. Казань: Государственный университет, 1992. Pp. 60–79.
- [63] A note on generalized recurrent Riemannian manifold, Математички весник, 45, 1993, pp. 57–60.
- [64] Defever, Filip, Ryszard Deszcz i Mileva Prvanović, On warped product manifolds satisfying some curvature condition of pseudosymmetric type, Bulletin of the Greek Mathematical Society, 36, 1994, pp. 43–62.
- [65] Riemannian manifolds satisfying some curvature conditions of recurrent type, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta u Kragujevcu, 16, 1994, pp. 87–95.
- [66] A note on manifold whose product conformal curvature tensor is semi-symmetric, Zbornik radova Prirodno-matematičkog fakulteta. Serija Matematika, 25:1, 1995, pp. 179–199.
- [67] Einstein connection of almost Hermitian manifold, Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques, 109:20, 1995, pp. 51–59.

- [68] Prvanović, Mileva i Pušić Nevena, On manifolds admitting some semi-symmetric metric connection, *Indian Journal of Mathematics*, 37:1, 1995, pp. 37–67.
- [69] On some classes of semi-symmetric connections in the locally decomposable Riemannian space, *Facta Universitatis. Series: Mathematics and Informatics*, 10, 1995, pp. 105–116.
- [70] “On some classes of Riemannian manifolds”, *In memoriam N. I. Lobatschevskii*. Vol. 3, No 2. Казань: Издательство Казанского государственного университета, 1995. Pp. 164–172.
- [71] On warped product manifolds, *Filomat*, 9, 2, 1995, pp. 169–185.
- [72] On weakly symmetric Riemannian manifolds, *Publicationes Mathematicae (Debrecen)*, 46:1-2, 1995, pp. 19–25.
- [73] Locally decomposable Riemannian manifold endowed with some semi-symmetric F-connection, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 114:22, 1997, pp. 45–56.
- [74] Prvanović, Mileva, U. C. De, S. Bandhopadhyay, Conformally flat spaces satisfying a certain condition on the Ricci tensor, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 116:23, 1998, pp. 15–24.
- [75] On a curvature of Kähler type in an almost Hermitian and almost para-Hermitian manifold, *Математички весник*, 50, 1998, стр. 57–64.
- [76] О вполне омбилических подмногообразиях, погруженных в слабо симметрическое риманово многообразие, *Известия высших учебных заведений. Математика*, 6, 1998, стр. 54–64.
- [77] Biholomorphic curvature of an almost Hermitian manifold, *Novi Sad Journal of Mathematics*, 29:3, 1999, pp. 267–280.
- [78] Расширенно рекуррентные многообразия, *Известия высших учебных заведений. Математика*, 1, 1999, стр. 41–50.
- [79] Bianchi-type identities on almost Hermitian manifolds, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 121:25, 2000, pp. 71–88.
- [80] On some conformally flat Riemannian manifolds, *Journal of electrotechnics and mathematics*, 5:1, 2000, pp. 1–8.
- [81] Blažić, N. i M. Prvanović, Almost Hermitian manifolds and Osserman condition, *Abhandlungen aus dem Mathematischen Seminar der Universität Hamburg*, 71, 2001, pp. 35–47.
- [82] On some complex connections in a Kähler manifold, *Bulletin of the Calcutta Mathematical Society*, 93, 2001, pp. 299–310.
- [83] Complex conformal connection on the locally conformal Kähler manifolds, *Kragujevac Journal of Mathematics*, 25, 2003, pp. 127–138.
- [84] Locally conformally Kähler manifolds of constant type and J-invariant curvature tensor, *Facta Universitatis. Series: Mechanics, Automatic Control and Robotics*, 3:14, 2003, pp. 791–804.
- [85] Prvanović, Mileva i Nevena Pušić, On Kähler manifolds endowed with a kind of semi-symmetric F-connection, *Indian Journal of Mathematics*, 46:2-3, 2004, pp. 181–196.
- [86] Holomorphically projective curvature tensors, *Kragujevac Journal of Mathematics*, 28, 2005, pp. 97–111.
- [87] On some Kähler manifolds with Norden metric, *Rendiconti del Circolo Matematico di Palermo. Serie II.*, 54:3, 2005, pp. 430–442.
- [88] On some product conformally flat locally decomposable Riemannian manifolds, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 131:30, 2005, pp. 61–75.

- [89] Some applications of the holomorphic curvature tensor, *Tensor (N. S.)*, 66:2, 2005, pp. 101–112.
- [90] Deszcz, Ryszard i Mileva Prvanović, Holomorphic hypersurfaces of a holomorphically conformally flat anti-Kähler manifold, *Analele Științifice ale Universității “Al. I. Cuza” din Iași. Matematică (N. S.)*, 53, suppl. 1, 2007, pp. 123–144.
- [91] Minimal anti-Kähler holomorphic hypersurfaces, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 134:32, 2007, pp. 85–104.
- [92] Deszcz, R. i Mileva Prvanović, On Ricci H-pseudosymmetric H-hypersurfaces of some anti-Kähler manifolds, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 137:33, 2008, pp. 43–58.
- [93] Deszcz, R. i Mileva Prvanović, Roter type equations for a class of anti-Kähler manifolds, *Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös Nominatae. Sectio Mathematica*, 52, 2009, pp. 103–121.
- [94] Some properties of the locally conformal Kähler manifold, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 141:35, 2010, pp. 9–23.
- [95] Conformal change of the metric on almost anti-Hermitian manifolds, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 144:37, 2012, pp. 39–58.
- [96] Conformally invariant tensors of an almost Hermitian manifold associated with the holomorphic curvature tensor, *Journal of Geometry*, 103:1, 2012, pp. 89–101.
- [97] Chojnacka-Dulas, J., R. Deszcz, M. Glogowska i M. Prvanović, On warped product manifolds satisfying some curvature conditions, *Journal of Geometry and Physics*, 74, 2013, pp. 328–341.
- [98] Prvanović, Mileva i Nevena Pušić, Some conformally invariant tensors on anti-Kähler manifolds and their geometrical properties, *Mathematica Pannonica*, 24:1, 2013, pp. 15–31.
- [99] The conformal change of the metric of an almost Hermitian manifold applied to the antiholomorphic curvature tensor, *Communications in Mathematics*, 21:1, 2013, pp. 77–90.
- [100] Deszcz, Ryszard i Mileva Prvanović, Holomorphically projective mappings onto semisymmetric anti-Kähler manifolds, *Tensor (N. S.)*, 75:1, 2014, pp. 9–28.
- [101] Bochner-flat Kähler manifolds and Riemannian compatibility of the Ricci tensor, *Bulletin – ASSA. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Sciences Mathématiques*, 40, 2015, pp. 11–18.

ПРЕГЛЕДНИ ЧЛАНЦИ

- [102] *Konformno kvazi-rekurentne mnogostrukosti*. Novi Sad: Vojvođanska akademija nauka i umetnosti, 1992. (Akademske besede ; 27).

УРЕЂИВАЧКА ДЕЛАТНОСТ ПОСЕБНИХ ПУБЛИКАЦИЈА

- [103] *Proceedings of the Conference Differential Geometry and its Applications, June 26 – July 3, 1988, Dubrovnik, Yugoslavia* (editors: Bokan, N., I. Čomić, J. Nikić and M. Prvanović). Novi Sad: Institute of Mathematics, 1989.
- [104] *Metodika i istorija geometrije: Divčibare, 12–13. oktobra 1996* (urednici: Prvanović, Mileva i Novica Blažić). Beograd : Matematički institut SANU, 1997. (Matematički

vidici ; 7). [Н. Блажић је наведен у публикацији као уредник грешком, коуредник је био Зоран Лучић.]

- [105] XII југословенски геометријски семинар, 8–12. 10. 1998, Novi Sad. Novi Sad: Univerzitet, Prirodno-matematički fakultet, Matematički institut, 1999. (Novi Sad Journal of Mathematics ; 29:3).

РАДОВИ У ОБЛАСТИ ИСТОРИЈЕ МАТЕМАТИКЕ

- [106] 150 godina od otkrića neeuclidске геометрије, Matematika (Beograd, Zagreb, Sarajevo, Titograd, Novi Sad), 7:2, 1976, str. 101–107.
- [107] „Откриће и развој неееуклидских геометрија”. Историјски сѝиси из математике и механике (уредник Драган Трифуновић). Београд: Математички институт, 1989. Стр. 13–27. (Историја математичких и механичких наука; 2).
- [108] „Елементарна геометрија Атанасија Николића”. Зборник радова научној скупи Природне и математичке науке у Срба у 18. и у првој љоловини 19. века, Нови Сад, 26.–27. јуни 1995. Нови Сад: Српска академија наука и уметности, Огранак у Новом Саду; Универзитет; Матица Српска, 1995. Стр. 263–269.
- [109] „Елементарна геометрија Атанасија Николића: (други део)”. Пола века науке и шехнике у обновљеној Србији (уредник Тодор И. Подгорац). Крагујевац: Универзитет, 1996. Стр. 428–439.
- [110] „О расправи „Принципи нове геометрије” проф. Косте Стојановића”. Наука и шехника у Србији грује љоловине XIX века (уредник Тодор И. Подгорац). Крагујевац: Универзитет, 1998. Стр. 538–544.
- [111] Првановић, Милева и Благојевић, Милутин: „Владимир Варићак: (1865–1942)”. Живој и дело српских научника (уредник Милоје Р. Сарић). Београд: САНУ, 1998. Стр. 93–137. (Биографије и библиографије – САНУ. Одељење II, Одбор за проучавање живота и рада научника у Србији и научника српског порекла; 4).
- [112] Стојковић, Андрија, Милева Првановић и Александар Грубић: „Бранислав Петронијевић (1875–1954)”. Живој и дело српских научника (уредник Милоје Р. Сарић). Београд: САНУ, 2002. Стр. 215–260. (Биографије и библиографије – САНУ. Одељење II, Одбор за проучавање живота и рада научника у Србији и научника српског порекла; 8).
- [113] Николић-Деспотовић, Даница и Милева Првановић, Јудита Цофман – први доктор математичких наука на Универзитету у Новом Саду (1936–2001), Свеске Матице српске. Серија природних наука, 12:41, 2004, стр. 14–20.
- [114] Учешће Владимира Варићака на конкурс за награду Лобачевског, Зборник радова Научног скупа Природне и математичке науке у Срба до 1918, Нови Сад, 20–21. јун 2005. Нови Сад : Српска академија наука и уметности, Огранак : Природно-математички факултет : Матица српска, 2007. Стр. 25–30.
- [115] Professor Dr Svetislav M. Minčić – his contribution to differential geometry, Kragujevac Journal of Mathematics, 35:2, 2011, pp. 203–208.
- [116] Сећања са предавања Милутина Миланковића, Српски математичари: зборник предавања одржаних на скупу Српски математичари у оквиру манифестације Мај месец математике 2012. (уредник Драгољуб Којчић. Београд: САНУ: Универзитет : Завод за уџбенике, 2015. Стр. 84–93.
- [117] “Farkas and Janos Bolyai”. Topics in modern differential geometry. 95/109, Paris: Atlantis Press, 2017. Pp. 95–109. (Atlantis Transactions in Geometry; 1). [izdato i kao elektronska knjiga].

СТРУЧНИ РАДОВИ

- [118] *Transformacije u geometriji: pregled i osobine osnovnih transformacija u geometriji Euklida*. Novi Sad: Univerzitet, Zavod za matematiku i fiziku, 1963.
- [119] *Вишедимензионални Еуклидски простори: III сѐиен насѐаве из нацрѐне геометрије техничкој смера на Архитектонском факултету*. Београд: Архитектонски факултет, 1966.
- [120] Projektivni i delimično projektivni prostori, Математички весник, 4 (19), 4, 1967, pp. 435–452.
- [121] „Rekurentni prostori”. Uvođenje mladih u naučni rad (redaktor Radovan R. Janić). Београд: Zavod za izdavanje udžbenika SRS, 1969. Str. 45–51. (Математичка библиотека; 39).
- [122] Ekvipolentne dvojke tačaka i vektori, Matematika, (Београд, Загреб, Сарајево, Титоград, Нови Сад), 2:1, 1973, str. 31–44.
- [123] Klasifikacija transformacija podudarnosti, Putevi i dostignuća u obrazovanju i vaspitanju, (Сарајево), 12:4, 1976, str. 508–518.
- [124] Od euklidske geometrije ka projektivnoj i natrag, Nastava matematike (Београд), 37:2, 1991, str. 1–14.

УНИВЕРЗИТЕТСКИ УЏБЕНИЦИ И ПРИРУЧНИЦИ

- [125] *Projektivna geometrija*. Београд: Naučna knjiga, 1968. (Математички проблеми и експозиције; 3). [2., прерађено и допуњено изд. 1986 (Математички проблеми и експозиције; 11)]
- [126] *Osnovi geometrije*. Београд: Грађевинска knjiga, 1980. [2. изд. 1987].
- [127] *Ciklične i diedarske grupe, bordure i ornamenti*. Београд: Архитектонски факултет, 1986. 29 str. (Stanovanje: posle diplomске studije. Materijali; 74)

СКРИПТА ЗА СТУДЕНТЕ МАТЕМАТИКЕ

- [128] *Geometrija III: hiperbolična geometrija, eliptična geometrija, osnovi geometrije*. Novi Sad: Univerzitet, 1962. (skripta za studente matematike).
- [129] *Neueuklidske geometrije*. Novi Sad: Prirodno-matematički fakultet, 1971. (skripta za studente matematike, прерађено и допуњено изданје 1974).
- [130] *Diferencijalna geometrija*. Novi Sad: Prirodno-matematički fakultet, 1971. (skripta za studente matematike).

УЏБЕНИЦИ ЗА СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

- [131] *Математика: за први разред стручних школа. Део 2, Геометрија*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1970. (2. изд. 1972, 3. изд. 1974, 4. изд. 1976, преведено на мађарски – Покрајински завод за издавање уџбеника, 1975).
- [132] Прешић, Славиша Б. и Милева Првановић, *Математика: за I разред стручних школа: (са три часа математике седмично)*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1974. (2. изд. 1975, 3. изд. 1976, превод на језике националних мањина: русински, мађарски, румунски, словачки – Покрајински завод за издавање уџбеника, 1975, на албански 1976).

СКРИПТА ЗА СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

- [133] *Geometrija: skripta za III razred srednjeg pozivnouslymerenog obrazovanja i vaspitanja – matematička struka*. Novi Sad: Centar za obrazovanje stručnih radnika u društvenim delatnostima „Jovan Jovanović Zmaj”: Pokrajinski zavod za izdavanje udžbenika, 1977. [2. izd. 1978].

ТЕКСТОВИ О МИЛЕВИ ПРВАНОВИЋ

- [134] Хаџић, Олга и Драгица Черевеци, Двадесетпетогодишњица наставно-научне групе за математику на Универзитету у Новом Саду, Зборник радова Природно-математичког факултета (Нови Сад), 9, 1979, стр. 1–7.
- [135] Др Милева Првановић: Биографија и библиографски подаци, Зборник радова Природно-математичког факултета (Нови Сад), 9, 1979, стр. 235–303.
- [136] Bokan, Neda: Prof. Dr Mileva Prvanović – her contribution to Differential Geometry, Kragujevac Journal of Mathematics, 25, 2003, pp. 111–125.
- [137] Minčić, Svetislav M. i Ljubica S. Velimirović, Academician Mileva Prvanović – the First Doctor of Geometrical Sciences in Serbia, Filomat, 29:3, 2015, pp. 375–380.
- [138] Ђилас, Гордана: Библиографија радова академика Милеве Првановић, Нови Сад: САНУ, огранак у Новом Саду, 2012. (Библиографије – САНУ, Огранак; 8).
- [139] <https://en.wikipedia.org/wiki/Mileva-Prvanović> (2016)
- [140] <https://sr.wikipedia/sr-el/Милева-Првановић> (2016)
- [141] Professor Mileva Prvanović – in memoriam, Balkan Journal of Geometry and its Applications, 21, 1, 2016, pp. iii–iv. [u potpisu: The Balkan Society of Geometers Director Committee; The Editorial Board of BJGA].
- [142] www.wikiwand.com/fr/Mileva-Prvanović (2016)
- [143] Bokan, Neda i Ćemal Dolićanin. In *Memoriam PhD Professor Mileva Prvanović, Academician of SASA (16.07.1929 - 12.02.2016)*, Допринос нелинеарним наукама. Том 4 = *Advances in Nonlinear Sciences. Vol. 4*. Београд: Јужнословенска академија нелинеарних наука, 2017. Рр. iii–iv српски, v–vi (engl.).
- [144] Пилиповић, Стеван: Милева Првановић (1929–2016), *Анали Огранка САНУ у Новом Саду*, 12, 2017, стр. 184–185.
- [145] Deszcz, Ryszard, Malgorzata Glogowska and Jan Jelowicki: Professor Mileva Prvanović – her Contribution to the Theory of Pseudosymmetry Type Manifold, *Publications de l'Institut Mathématique, N. S.*, 103 (117), 2018, pp. 1–5.
- [146] Molnar, Emil: To memory of Professor Mileva Prvanović, *Publications de l'Institut Mathématique, N. S.*, 103 (117), 2018, pp. iii–iv.
- [147] Petrović – Torgašev, Miroslava and Zoran Rakić: In memory of professor Mileva Prvanović, *Publications de l'Institut Mathématique, N. S.*, 103 (117), 2018, pp. i–ii.

ДОПУНСКА ЛИТЕРАТУРА О МИЛЕВИ ПРВАНОВИЋ

- [148] Mileva Prvanović: dopisni član, *Godišnjak – Vojvođanska akademija nauka i umetnosti*, 1, 1982, str. 161–164. [za 1980. i 1981.].
- [149] Адамовић, Душан. „Петар Живковић”, *Животи и дело српских научника*, 1. Београд: САНУ, 1996. Стр. 181–196.
- [150] Трифуновић, Драган. „Димитрије Нешић – Зора српске математике”. Београд : Архимедес, 1996.

- [151] Шнајдер, Загорка и Славиша Преших. „Поглед на развој Математичког факултета Универзитета у Београду”. *Сјоменица 125 година Математичког факултета и његовог 1808-1998* (уредник Неда Бокан). Београд: Математички факултет, 1998. Стр. 3–42.
- [152] Круљ, С. Раденко, Поводом четрдесет година Филозофског факултета у Приштини, Зборник радова Филозофског факултета, 30, 2000, стр. 7–17. www.komunikacija.org.rs/komunikacija/casopisi/zbornikpristina/.../show_html?...ser.../
- [153] Dakić, Branimir, Ignacije Smolec (1916 – 2005) – In memoriam, *Matematika i škola*, 29, 12, 2005, Str. 183–184. www.mis.element.hr/fajli/241/29-12.pdf .
- [154] Marinković, Borka, Muzika razuma kao matematika osećaja: Veliki umovi kao predavači, *Planeta*, 10:55, 13, 2013, str. 42–43. www.planeta.rs/55/13_matematika.htm#.WI-FCTco_IU

MILEVA PRVANOVIĆ

(1929–2016)

Mileva Prvanović belongs to a group of students, along with Milica Ilić-Dajović, Zagorka Šnajder, Dragomir Lopandić and Vesna Tomašić, who followed the teachings of Miloš Radojčić (who deserves to be credited with developing the study of geometry in our country, though its foundations were laid by Mihailo Petrović), and all of whom made substantial contributions to the field of geometry across all levels of education in the first few decades following World War Two.

Mileva Prvanović was born in the village of Žlne in the vicinity of Knjaževac in 1929. She completed primary and grammar school in Belgrade. She was introduced to the study of mathematics by her father Stanko Prvanović, a well-known educator and author of numerous textbooks in mathematics. She graduated from the Faculty of Mathematics of the University of Belgrade in 1951. She defended her doctoral dissertation in 1955 in Zagreb, under the mentorship of Danilo Blanuša, on the topic of “Parageodesic spaces and parageodesic curves of the subspace of a Riemannian space”. She specialized at the Henri Poincaré Institute in Paris in 1959, and at the Faculty of Mechanics and Mathematics of Moscow State University in 1964.

From 1951 to 1955 she worked at the Mathematical Institute of SASA. From 1955 to 1991 she worked at the University of Novi Sad. She was elected a corresponding member of the Academy of Sciences and Arts of Vojvodina in 1981, and a full member in 1990. Upon merging of the Vojvodina Academy with the Serbian Academy of Sciences and Arts (SASA) in 1991, she became a full member of the SASA. She received a number of awards in recognition of her work, among which the October Award of the City of Novi Sad was bestowed on her in 1966 and 7th July Award in 1989.

She authored three university textbooks, two high-school textbooks, and co-authored one high-school textbook, which was translated into most languages of national minorities in the Republic of Serbia.

She mentored several master’s and doctoral theses. The scientific research of Academician Mileva Prvanović was conducted in the area of geometry, or more precisely, differential geometry, over a span of 65 years, beginning in 1951 when she graduated from the University of Belgrade and continuing uninterruptedly for the rest of her life. She published 102 scientific papers from the area of differential geometry, thirteen of which were written in co-authorship. The most highly cited of all her published papers (16 times according to the WoS database) is the one entitled *Holomorphically projective transformations in a locally product space*, *Mathematica Balkanica* (1971), Vol. 1, 195–213. She also demonstrated a huge interest in history and philosophy of mathematics, in particular geometry, and she was eager to give lectures on that subject. Apart from 12 independent and co-authored papers in history of mathematics, she also released 8 specialized papers.

Mileva Prvanović participated in many international and national scientific and specialized conferences. She served as a member of scientific and organizational boards of a number of scientific conferences and of editorial boards of collections of papers representing proceedings of international scientific conferences held under the auspices of the Faculty of Mathematics of the University of Novi Sad, the Faculty of

Mathematics of the University of Belgrade and the Mathematical Institute of SASA. She headed a permanent geometry seminar for several years, whose sessions were normally held on Fridays at the Mathematical Institute of SASA, with its venue alternating for a while between the Institute and Faculty of Mathematics of the University of Novi Sad.

In spite of the intense and varied scientific and professional life and work, Mileva Prvanović found the time for reading literature, notably historical novels, as well as for sightseeing, handiwork, and the like. She could tell a good joke at an opportune moment and engage in witty repartees with her colleagues.

She never encountered any issues to do with gender inequality during her working career, as she once pointed out in an interview, but she was aware of the fact that the influence of her great masters, including Milutin Milanković, affected her work and outlook on life.

A more detailed presentation and analysis of all the points mentioned in this short overview of the life and work of Academician Mileva Prvanović can be found in the paper proper. The content of this paper is based on the references cited above, personal impressions and memories, as well as on conversations with colleagues who had been working together with us for several decades. In addition, the text is illustrated by photographs.